

PITANJA I ODGOVORI

O RIJEČI *DRAGOVOLJAC*

Već me nekoliko ljudi pitalo je li ispravna riječ *dragovoljac*, a Ž. M. iz Koprivnice piše:

»Ne znam zašto sam alergičan na riječ *dragovoljac*. Nikad dosta dragovoljaca u našem tisku, radiju i ekranu. Je li hrvatska riječ *dragovoljac*, pitam jednoga znanca novinara. On mi odgovara: "Riječi se redaju s lijeva!"«

Ne znam što to znači da se riječi redaju s lijeva, ali ja sam naveo potpun navod da vidimo kako pojava rjeđih riječi u prvih plan izaziva kod mnogih ljudi pitanja. Da bismo na to pitanje mogli odgovoriti, potrebno bi bilo istražiti sve pojedinosti o riječima *dobrovoljac* i *dragovoljac*, posebno o njihovoj prošlosti. Brodnjak doduše nema *dragovoljac* — *dobrovoljac*, ali ima *dragovoljnik* — *dobrovoljac*, a *dragovoljan* > *dobrovoljan*, *dragovoljno* > *dobrovoljno* s napomenom da je i *dragovoljan*, *dragovoljno* hrvatski. Koliko sam ja mogao na brzinu ustanoviti, i *dragovoljac* i *dobrovoljac* imaju dosta potvrda ne samo u hrvatskoj knji-

ževnosti, nego i u srpskoj. Ne može se dakle govoriti da je jedna hrvatska, a druga srpska. Meni je sasvim obično reći: *drage volje*, a neće biti da je to strano ni hrvatskim književnicima. Riječ *dragovoljac* čuo sam prvi put za NDH od svoga strica Vinka u vezi s nekim hrvatskim jedinicama. Obje su dakle riječi hrvatske, a što je *dragovoljac* danas u izrazitoj prednosti, to je zato što nestručnjaci primjenjuju u načelu neprihvatljivo pravilo: ako je od dva sinonima jedan rjeđi, taj je hrvatski. To pravilo u konkretnome rješavanju nekih problema nije dobro. Po njemu nam se vraća prijedlog *ka* u svim položajima, *ispred* u značenju 'u ime', što je pogrešno, ali što se tiče prednosti riječi *dragovoljac*, mislim da neće biti nikakve štete. Nema smisla u tome pitanju trošiti našu energiju pa ostavimo to praksi. Ako pak tko misli drukčije, neka se javi, ali ne s pukim mišljenjem, nego s dobro dokumentiranim obrazloženjem.

Stjepan Babić

OSVRTI

ŠTO ZNAČI RIJEČ *OTKUP*?

Imenica *otkup* i glagol *otkupiti* u posljednje su vrijeme sigurno dobili jedno novo značenje, koje se ne bilježi u rječnicima. Ta nova značenja dotiču se i drugih riječi — *otkupni*, *otkupnina*, *otkupitelj* i dr., *otkupljivati* itd.

U *Rječniku hrvatskoga jezika* Vladimira Anića (Zagreb 1991) za imenicu *otkup* dano je ovo značenje: »1. ugovorom utvrđen novčani iznos kojim se što otkupljuje, kojim što mijenja vlasnika 2. pov. preuzimanje viška poljoprivrednih proizvoda uz garantiranu novčanu naknadu«; za glagol *otkupiti* imamo ovo: »uzeti

u vlasništvo uz novčanu naknadu ono što ne mora biti namijenjeno prodaji [~ *sliku*, ~ *otetu osobu*]«. U drugom, dopunjenom izdanju (Zagreb 1994) dano je isto tumačenje, samo što je za drugo navedeno značenje riječi *otkup* izostavljena oznaka *pov.* (za riječi koje idu u povijest, koje ne bi pripadale današnjici).

U *Rječniku hrvatskoga književnoga jezika od preporoda do I. G. Kovačića*, Julija Benešića (sv. 9, Zagreb 1988), značenje je dano znatno jednostavnije: *otkup* je »naknada u novcu«, a *otkupiti* »naknadi u novcu«.

U *rječniku dviju matice (Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika, IV,*